

Mikroskop znalce klasických známek

O mikroskopech, nezbytných pomůčkách při znalecké činnosti, jsem už několikrát psal. Popsal jsem všech pět, které jsem si v průběhu let pořídil. Prastarý jednooký značky ER – HA FILATEL, který nejspíš patřil některému z dávných znalců nebo badatelů (původ jsem, bohužel, nezjistil), dva moderní dvouokulárové, z nichž druhý má místo jednoho z okulárů digitální kameru, malinký mikroskop z Tschiba, který zobrazuje na obrazovce počítače, i nástavec na mobilní telefon s fotoaparátém, který za pár korun udělá překvapivě dobrou službu. Dnes vám chci představit nejnovější přírůstek v těle drobnice mých optických pomocníků.

FRANTIŠEK BENEŠ

Jde o binokulární mikroskop značky Nikon, který jsem dostal od rodiny znalce Ladislava Dvořáčka z jeho pozůstalosti. Prý si přál, abych si z jeho odborné knihovny a znaleckých pomůcek vzal nějakou věc na památku. Byly tam sice úžasně zahraníční knihy a monografie (například legendární Album de Fac - similes, vydané v roce 1928 švýcarským filatelistickým svazem a obsahující kompletní sestavu dochovaných Fournierových padělků; to bude nabídnuto v podzimní aukci Profil), některé jsem dokonce viděl poprvé, ale když už jsem dostal tu možnost, chtěl jsem si vybrat něco, co budu často používat a bude mi ho to připomínat.

Na rozdíl od pěti předchozích mikroskopů, které jsou každý nějakým způsobem elektrifikovaný nebo spojený s elektronikou, tenhle je čistě optický, bez zabudované osvětlení a jakýchkoli složitostí a přepínání – tedy jednoduchý, jak to mám rád. Stupeň zvětšení se na něm mění výměnou okulárů, k dispozici jsou se zvětšením 10, 15 a 20x. Spodní čočka zvětšuje 2x, takže se lze pohybovat v pásmu 20 – 40x. Mám sice mikroskopy zvětšující i výrazně víc, ale hlavní výhoda tohohle – mimo jednoduché ovládání – je v neobvykle velké ploše, kterou umožňuje zobrazit. Při jeho navrhování myslel výrobce na uživatelský komfort, převod zaostření je dostatečně jemný a ovládací kolečko přitom velké, takže ostřit jde rychle a snadno. Nastavení vzdálenosti okulárů je lehké, není třeba překonávat odpor, a přitom nastavená poloha drží. A u většiny mikroskopů nebezpečná věc – s tělem mikroskopu můžete ve stojanu lehce otáčet do stran (až o 360 stupňů), což je výhodné při hledání vhodného úhlu přisvětlení, například UV lampou. Pokud tuto možnost nechcete využít, snadno ho aretujete šroubkem.

Už jsem řekl, že mikroskop nemá zabudováno přisvětlení, což mi ale nevádí, protože neobvykle velké pozorovací pole je ideální sledovat při denním světle (už jeden z mých prvních filatelistických učitelů, pan Schováněk, obchodník z burzy u Nováků, mi jako nadšenému klukovi-začátečníkovi říkal, že nejlepší prostředím pro prohlížení známek je nepřímé dopolední denní světlo, a toho se držím dodnes), při zastínění lze zase snadno přistavit osvětlení umělé, ať bílé, nebo UV záření různých vlnových délek. Stojan totiž umožňuje s tělem mikroskopu snadno pohybovat nahoru a dolů, čímž lze nastavit potřebnou vzdálenost objektivu od spodní plochy. Další výhodou této nastavitelné vzdálenosti je, že známky lze pozorovat nejen shora, ale i různě nakloněné, což je důležité například při identifikaci pořadí provedení přetisků, nebo zda je přetisk proveden pod rázítkem, či naopak.

Když jsem v úvodu zmínil, že mikroskop je binokulární, neměl jsem tím na mysli jen prostou skutečnost, že je osazen dvěma okuláry. Binokulární totiž znamená, že každé oko předmět pozoruje soustavou samostatných čoček, od okuláru po objektiv, a že tedy jde vlastně o soustavu dvou mikroskopů sesazených do jednoho těla, dole zakončenou společným zvětšovacím sklem.

Podle štítku na těle mikroskopu – česky drobnohledu – byl vyroben firmou Nikon v Japonsku, a prodán v obchodě Nikon Foto Shop Schaeerer v Curychu. Ladislav Dvořáček ho tu koupil zřejmě už před několika desítkami let, v době, kdy připravoval k publikaci své články o klasických známkách. Jak mi sám řekl, nakonec se označování jejich pravosti rozhodl vzdát, protože nechtěl riskovat, že v případě omylu by byly diskreditovány organizace, v jejichž čele stál, tedy náš SČSF a světová FIP. Mikroskop zjevně používal a dobře se o něj staral, měl ho uložený v původním polystyrenovém boxu, na který si zhotovil další kartonovou krabici; díky tomu je skoro jako nový.

Jako první jsem na něm zkoumal mimořádně vzácnou známku z pozůstalosti Ladislava Dvořáčka, která – spolu s jeho dalšími známkami, celistvostmi a publikacemi – bude nabídnuta v podzimní aukci Profil. A jaká známka to byla? K tomu se dostaneme zase někdy příště, už teď vám ale prozradím, že jde o světovou raritu, u níž je v atestu uvedeno, že je známo jen pět kusů! Jako malou nápo vědu vám z ní dnes ukážu alespoň kousek, na fotografii, kterou jsem pořídil improvizovaně svým iPhoneem zaměřeným do jednoho z okulárů mikroskopu.

Nový drobnohled mi teď tedy stojí na pracovním stole a vedle jeho praktické užitečnosti na něm mám rád i příběh, který je s ním spojen. Samozřejmě ho hodlám využívat i při konzultacích se svými kolegy znalci. Všem nám bude připomínat dávný příběh popsany Jaroslavem Seifertem, jak básníci podáním ruky vlastně navazovali spojení napříč generacemi, se svými dávnými předchůdci. V přeneseném slova smyslu nám svým dárkem podává ruku Ladislav Dvořáček, znalec a současník dávných znalců, kteří by pro nás jinak byli už jen zaprášenými jmény z filatelistické historie. ■

